

A magyar közegészségügy történetének nagy alakjai

Pothárn Fanni Sára

2018.

Népegészségügy története

- egyiptomi, római építészeti emlékek egészségtudatos tervezésre utalnak
- ókor, középkor társadalmi összefogás a járványok ellen pl.: temetkezés általános szokássá válása, lepratelepek kialakítása, hímlő elleni ázsiai vakcinációs próbálkozások
- 1700 **Ramazzini: „De morbis artificum diatriba”** (foglalkozásegészségtan első szakkönyve)
- XIX. század első fele, szociális helyzet javítása-> lakosság egészségügyi helyzetének javulása
- XIX. század második fele, **Max Pettenkofer**:környezet-egészségtan önálló tudományterületként való megjelenése, környezeti tényezők az ember egészségi állapotát, sőt egészség-érzetét nagymértékben befolyásolják,ezért fontos ezeknek a tudományos vizsgálata

Fodor József

„közegészségünk első apostola”

- *1843. július 16. Lakócsa- 1901. március 20. Budapest*
- magyar orvos, egyetemi tanár, nemzetközileg elismert higiénikus
- orvos tudományokat folytatott Bécsben, **1865**-ben Pécsen doktorrá avatják
- **1866** államorvosi tanszék tanársegédi állás
- **1868-69** kórboncnoki főorvosi állás a Rókus kórházban
- **1869** egyetemi magántanár közegészségügyből-> állami ösztöndíj
- 2 éves európa körút: München (Pettenkoffer), Hollandia, Franciaország, Anglia
- **1873**: 500 oldalas könyv angliai tapasztalatai, hazai elmaradott viszonyok és ezek javításának lehetőségei
- **1874 meghívás a pesti Orvoskaron külön az ő számára felállított közegészségtani tanszékre**

Munkássága

- közegészségtan oktatási programja, intézet munkarendje
- iskolaorvosi hálózat kiépítésének kezdeményezője
- kimutatta a vér „baktériumölő anyagait”
- **1885** Országos Közegészségügyi Egyesület (Markusovszky Lajos)
- főváros vízellátásának és csatornázásának fejlesztése
- Högyes Endre írta róla: „a főváros egészségügyi kormányzata intézkedéseiben igyekezett a higiéné szellemében cselekedni, javította a vízvezetékét, megindította a nagy csatornázási építkezést, minden téren igyekezett emelni a főváros köztisztaságát.. s szép fővárosunk, mely a hetvenes évek végén még a legegészségtelenebb nagyvárosok sorozatában a második helyen állott, negyven, sőt több promille [ezrelék] halálozással, ma a legegészségesebbek közé tartozik tizenhét-tizenkilenc promille halálozással...”
- **1885** MTA rendes tagja, cambridge-i díszdoktor,
- **1901**-ben a budapesti egyetem Nobel díjra jelölte

Johan Béla

- *1889. szeptember 6. Pécs-1983. április 11. Budapest*
- magyar egészségpolitikus, orvos, patológus, mikrobiológus, immunológus
- Budapesten végzett, **1909**-től I. sz. Anatómiai Intézet demonstrátora, gyakornoka
- **1924**-től adjunktus, közben a Szent István kórház kórboncnok főorvosa
- **1922-23** Rockefeller-alapítvány ösztöndíj -> USA
- **1923-25** nyugat-európai államok oltóanyag-termelésének szervezeti kereteit, valamint a közegészségügy szolgálatába állított laboratóriumi kutatások szervezési kérdéseit tanulmányozta
- **1925-35** Országos Közegészségügyi Intézet első igazgatója
- **1945-48** Phylaxia Oltóanyagtermelő Vállalat ipari mikrobiológus
- **1950-55** Chinoin Gyógyszeripari Kutatóintézet gyógyszervegyészeti kutatólaboratórium vezetője
- **1957-58** Phylaxia fermentációs osztály
- **1962-80** Kőbányai Gyógyszerárugyár B12 vitamin termelés és takarmányozási célokra való előállítása

Munkássága

- korszerű kutatóhely kialakítása az OKI-ban
- 20 vidéki fiókintézet létrehozása (Köjál bázisok)
- államtitkárként közegészségügyi törvények megszületése
- Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat
- védőnői intézmény kiépítése
- fertőtlenítő állomások létesítése, ártézi kutak építése, kiütéses tífusz és malária felszámolása
- **1938 BCG bevezetése**
- Országos Közegészségügyi Tanács újraszervezése
- kolera és tífusz vakcinák előállítása a hadsereg részére
- **1924** Phylaxia humánoltóanyagtermelő osztály
- magyar antibiotikum-gyártás alapjai
- **1947** első penicillin készítmény (Fungin)

Semmelweis Ignác

- *1818. július 1 Tabán-1865. augusztus 13. Döbling*
- **1835** pesti Tudományegyetem bölcsészkar
- **1837** Bécs jogi kar, majd orvosi kar
- **1844** Bécs orvosi diploma, szülésmesteri oklevél
- **1845** sebészdoktor
- **1846** tanársegédi állás Klein professzor Szülészeti Klinikáján az Allgemeines Krankenhaus-ban
- **1847** Velencei utazás, ez idő alatt meghalt a barátja Jakob Kolletschka, a kórbonctan tanára
- barátja halálát okozó betegség azonos a gyermekágyi lázzal

Utasítvány

a pesti m. k. egyetemi, szülészeti kórodán tanuló és tanulónők részére, a gyermek ágyi-láz elhárítása végett.

A gyermek ágyi-láz legnagyobb részben akkint származik, hogy tanuló és tanulónők szétbomlott állati anyaggal bemocskolt ujjal vizsgálják a szülőnőket. Az ujjak ilyen bemoeskolása történik, ha a vizsgálók rohadt hullával, bomlott állati anyagot termő gyerek-ágyasokkal foglalkoznak, vagy az orvos-sebész küteg, nő-gyógyászati kórodákon hason-terményű kóreseteket kezelnek.

Ennek következtében oly orvosok, kik hullával, vagy a fennemlített kóresetekkel foglalkoznak, a gyakorlati szülészetre fel nem vehetők, ilyenek p. o. a leíró és kór-boneztan segédei, a sebészeti kórodák és osztályok segéd-orvosai, a műtő növendékek stb.

A gyakorlati szülészeti-tanuló és tanulóknak köteleztetnek, minden vizsgálat előtt és után, kezeiket a szülteremben kihelyezett chlor-olvadékban addig mosni, míg azok sikamlóssá nem váltak.

A mosások nem kellő teljesítői a szülészeti tanfolyamról eltiltatnak.

Miután a szülészek és szülész-nők magán-gyakorlataikban el nem kerülhetik, hogy bomlott anyagot szolgáltató betegekkel érintkezésbe ne jöjjenek, azért nekik szorosan javaltatik, hogy minden szül-vizsgálat előtt s után kezeiket chlor-olvadékban szorgosan megmossák, nehogy ennek elmulasztása által a gyermekágyi-láz kitörésére okot adjanak.

Pest, május 27-én, 1861.

Semmelweis Ignác,

egyetemi szülészeti tanár.

Pest, 1861. Fűző: Gustáv, ma. Ákad, nyomdász.

A gyermekágyi lázat az orvosok okozzák azzal, hogy boncolás után kézfertőtlenítés nélkül mennek át a szülészeti osztályra, és ott fertőtlenítetlen kézzel vizsgálják a várandós nőket

1847 tavaszán a klórmeszet választotta fertőtlenítőszernek

Kötelezte az orvosokat, az orvostanhallgatókat és az ápolószemélyzetet a szülészeti osztályokra történő belépés előtti klóros kézmosásra, októbertől pedig kötelezővé tette az egyes betegek vizsgálata közötti klóros kézmosást is (15 perc)

1850. március 15-én Rokitansky elnöklete mellett előadást tartott a bécsi Orvosegyesületben a gyermekágyi lázról, az egyetemen nézeteit elutasították

1851-ben fizetés nélküli tiszteletbeli főorvosként átvette a Pest város közkórházaként funkcionáló Szent Rókus Kórház szülészeti osztályát, amelynek vezetéséhez kiváltságos, de az orvostársakban ellenérzést kiváltó jogokat is kapott

1855 pesti egyetem elméleti és gyakorlati szülészeti tanára

Munkásságával 0,85 százalékra szorította le a kórházban gyermekágyi láz következtében elhunytak arányát.

- **1858** munkásságának publikálása az Orvosi Hetilapban
- **1860**-ban megjelent német nyelvű könyve: Die Aetiologie, der Begriff und die Prophylaxis des Kindbettfiebers (*A gyermekágyi láz kóroktana, fogalma és megelőzése*)-> *kollégák ellenérzését váltotta ki*
- rendszeresen publikált az Orvosi Hetilapban, vezette a szülészeti és gyermekgyógyászati rovatot, majd szerkesztette az Orvosi Hetilap Nő- és Gyermekgyógyászat című szakmai mellékletét
- mivel úgy érezte, a kollégákat nem tudja meggyőzni, a fiatal orvosok képzésére helyezte a hangsúlyt, tervei között szerepelt egy szülészeti és egy nőgyógyászati tankönyv kiadása.
- hazánkban elsőként végzett petefészek-műtétet és másodiknak császármetszést
- ragaszkodott a kórtermek rendszeres takarításához, szellőztetéséhez, napoztatásához és a gyakori ágyhuzatcseréhez. A takarékosságból szennyes ágynemű felhúzását elbocsátással büntette. Eljárását mások nem alkalmazták, nem látván be az ok-okozati összefüggést.

